

TARTALOM

Jegyzet	3	Bódi György: 30 év, 120 díjazott
A Szegedért Alapítvány 2019.évi díjazottjai	4	Hegedűs Réka: A jogtörténet szigora mellett a humor is megfér. Beszélgetés Homoki-Nagy Máriával
	10	Bene Zoltán: Történetek, átszűrve. Beszélgetés Sándor Jánossal
	14	Hegedűs Réka: „Saját magamról is rengeteget tanulok a diákjaimtól” Beszélgetés Erdélyi Eszterrel
	18	Bene Zoltán: Egy szegedi a tudomány élvonalában. Beszélgetés Varró Andrással
A Víz emlékezete	23	Diószegi Szabó Pál: „Az egész országnak szive megdőbbsent” A szegedi árvíz híre a Képviselőházban
	36	Kiss Norbert: Alsóváros ferences kolostora a szegedi nagyárvíz idején
História	43	Mód László: Érdekességek a szegedi szőlő- és borkészítés múltjából 19. Az 1945-ös földreform hatása Csongrád megye szőlő- és borkészítésére
Képzőművészet	47	Nátyi Róbert: „Írásvédett” Darázs József, Kóthay Gábor és Sejben Lajos kiállításáról
Irodalom – Ördögh Szilveszter 70 Szemle	50	Révész T. Mihály: Ördögh Szilveszter, a Tekintet folyóirat szerkesztője. Elmélkedés egy függő folyóiratról és teremtő atyjáról, Ördögh Szilveszterről
	57	Dörme Barbara: Júdás csókja a szegedi író szemével. Recenzió Bátyi Zoltán novelláskötetéről
	59	Pusztai Virág: Szakrális geometria – geometriális szakralitás. Album a 70 éves Aknay János pályájáról A Vizsolyi Biblia (a hátsó belső borítón)
Somogyi-könyvtár kincsei 16.		

A borító Petrovics László festményének felhasználásával készült.

Támogatónk: 
Nemzeti Kulturális Alap

SZEGED
A Város folyóirata
Megjelenik havonta

Főszerkesztő: Bene Zoltán
Szerkesztőbizottság: Biernacki Karol, Kocsi Lajos, Marjanucz László, Natyi Róbert
Szerkesztőségi titkár: Hegedűs Réka
Lapzárta minden hónap 20-án.

Alapító: 

Szeged Megyei Jogú Város

Kiadja a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár
6720 Szeged, Dóm tér 1-4.

Tel.: +36 62/425-525

Felelős kiadó: Sikaláné Sánta Ildikó

Szerkesztőség: 6720 Szeged, Stefánia 2.

Telefon: +36 20/348-8446, +36 20/531-0041

e-mail: szegedfolyoirat@sk-szeged.hu

online: szegedfolyoirat.sk-szeged.hu

Nyomda: creANTE Kreatív Stúdió * www.creante.hu

Felelős vezető: Szécsi Imre

ISSN 0239-1384

PUSZTAI VIRÁG

Szokrális geometria – geometrikus szakralitás

Album a 70 éves Aknay János pályájáról

A Regionális Összművészeti Központ termeit február 28. és április 28. között Aknay János alkotásai töltik meg. Az *Égi és földi geometria* című, átfogó, életmű jellegű tárlat a Kossuth- és Munkácsy-díjas magyar festőművész 70. születésnapján nyílt meg. Az érdeklődők már ezen a napon kézbe vehették azt az impozáns albumot is, amely a tárlaton látható alkotások reprodukciói mellett nyolc művészetteoretikus tanulmányát is tartalmazza.

Aknay János nem csak alkotóként, de művészetszervezőként is komoly hatást gyakorolt és gyakorol a hazai képzőművészeti életre, a legendás Vajda Lajos Stúdió 1972-es megalapításától napjainkig, amikor is a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete elnöki pozícióját tölti be. Talán ezért indul a kötet az emberi erőforrások volt miniszterének a köszöntőjével. Balog Zoltán úgy fogalmaz, hogy ebből a születésnapi albumból *„rátekinthetünk arra az életműre, melyet egy kortárs művész póz és manír nélküli őszintesége hordoz, aki úgy szűrte át magán a XX. század zavaros és nehéz évtizedeit, a XXI. század elejének zabolátlan vizualitástól tomboló éveit, hogy közben elkápráztat színválasztásával, földöntúli jelképiségével és nonfigurativitásával.”*

A hatás gyakorlás helyett azonban nyugodtan használhatjuk a szolgálat kifejezést is. Baán László, az első tanulmány jegyzője a közösségi művész archetípusának nevezi Aknayt, akinek pályája mindig gazdagodik és gazdagít, amikor feladatot vagy szellemi társutasságot vállal egy-egy művészeti

szervezetben, műhelyben. A Szépművészeti Múzeum főigazgatójának írása révén Aknay egyik visszatérő témájával, angyal-motívumaival ismerkedhetünk meg alaposabban.

Feledy Balázs tanulmánya újabb Aknay-motívumokat világít meg. Felhívja az olvasó figyelmét arra, hogy képein a figura mindig ünnepélyes és emelkedett, legyen szó angyalokról, Krisztus-ábrázolásokról, vagy elhunyt kislányának emléket állító Sárrika-képeiről. A művészeti író segít értelmezni azt a posztgeometrikus festészetet, amely a festő sajátja. A geometrizálás általában komoly kihívás elé állítja az alkotókat, hiszen gyakran elrejt a személyiséget, nehezíti az egyéni karakterjegyek megjelenítését. Aknay János azonban képes mindenkitől eltérő szemléletűvé tenni képeit. Az *„architekturális rend”* formavilága és a *„színek mágiája”* egymást erősítve olyan harmóniát alkot, amely lehetővé teszi a művészetét egyedivé és időtállóvá tévő, konstruktív képépítést. Feledy a motívum szót kettős értelemben használja, nem csak az Aknay-vásznakon látható képi jeleket, de az azokat indukáló mozgatórugókat, motivációkat is elemzi. Aknayt urbánus művésznek nevezi, aki struktúra-architektúrájával képes a kisváros-élmény átadására is.

Nagy Márta *A kereszt realitásában* című tanulmánya a Jézus kereszthalálát ábrázoló alkotásokat veszi górcső alá, Hann Ferenc pedig Aknay János balatonboglári oltárképéről ír. Egy érdekes lehetőséget vet fel Szakolczay Lajos *Az angyal mint önarc-*

kép, mint bűnmegvalló gesztus című írása, amely azt fejtegeti, hogy a festő szárnyas lényei, amelyek az életműben valamiféle igazodási pontot, az „ecset általi zsolozsmában” való megtisztulást jelentenek, már nem égi lakók, hanem modern korunk jelképei.

Novotny Tihamér a 70 éves művész emlékezéssé oldott szentendréiségéről publikál a kötetben. Ebben teret ad azon elképzelésének, hogy a festők és az ortodox ikonok városába költözés csak felerősítette az Aknay lelkében és agyában az addigra már megfogant, korán bimbózásnak induló szakrális hajlamot és hangulatot. A művész megérezett valami olyasmit a hely szelleméből, amitől egyre inkább a keze alá simultak a fejében és szívében elrendezett szentendrei motívumok. Síkkonstruktivista képarchitektúrája nem csak reális, de szakrális és szürreális valóság is egyben. Éppúgy szubjektív-alanyi, mint közösségi művészete „egyszerre horizontális és vertikális irányultságú, földi és égi természetű” – írja Novotny.

P. Szabó Ernő *Az emlék jelene* című munkája többek között azt méltatja, hogy Aknay életművében egymástól igencsak távolinak tűnő kulturális-vizuális rétegek illeszkednek szervesen egymásba. A barokk architektonikus elemekből elvonatkoztatott geometrikus formák az emberalakkal, vagy épp a székely rovásírás jeleivel olyan ötvözetet alkotnak, amely csak Aknayra jellemző: egy látomásos, lebegő, a különböző szférák közötti viszonyt bemutató festészetet.

A kötet leghosszabb, legalaposabb tanulmányát a szerkesztő, Nátyi Róbert jegyzi, aki egyben a szegedi kiállítás kurátora.

Egy eddig jóformán feltáratlan területtel, Aknay festészetének térszemléletével, szimbolikus térképésével foglalkozik. Terei illuzórikus elvonatkoztatásukban utat nyitnak a transzcendens értelmezések és olvasatok felé – írja Nátyi, akinek kalauzolásával az olvasó is elindulhat ezen az úton. A tanulmány fókuszában az *Emlék* címen

számon tartott, kétszáz festményt is túlhaladó ciklus áll, amely pontosan jelzi azt az alkotói attitűdöt, amely szinte a kezdetektől jellemzi Aknayt, aki „kevés eszközzel, mindenféle ködösítéstől mentesen, lakonikus tömörségű, kiérlelt jelképrendszer segítségével, a szentendrei tradíció tudatos folytatását vállalva, feszes kompozíciók nyelvén vall az őt foglalkoztató kérdésekről.” Miután e vallomások értelmezéséhez megkaptuk a fogódzókat, a kötet kiváló minőségű színes reprotírói révén végig is nézhetjük a 2016-os, 2017-es és 2018-as *Emlék* sorozat képeit.

A kötet (és a kiállítás) címe – Égi és földi geometria – utal tehát az életműnek a szerzők által is bemutatott többirányúságára, az urbánus hangulat és a transzcendens dimenziók keresztezésére, ugyanakkor megőriz valamit a kötet képanyagának alapjául szolgáló kiállítás hangulatából is, amelynek struktúrája szintén ezen a ketősségen alapul: a REÖK első emeletén a geometrikus kompozíciók, a másodikon pedig a Krisztus-ábrázolások, angyal-képek láthatók.

